

WYMAGANIA EDUKACYJNE DLA KLASY 7

KRYTERIA SZCZEGÓLNE

LEKTURA I INNE TEKSTY KULTURY, NAUKA O JEZYKU		WYMAGANIA			
		KONIECZNE (ocena: dopuszczający)	PODSTAWOWE (ocena: dostateczny)	ROZSZERZONE (ocena: dobry)	DOPELNIĄCE (ocena: bardzo dobry)
UCZEN:					
Anthony de Mello <i>Orzeł królewski</i>	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza fabułę utworu na poziomie dosłownym, • przedstawia się w kilku zdaniach 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega przenośny charakter utworu, • przedstawia się w sytuacji oficjalnej i nieoficjalnej 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje wnioski wyjaśniające przenośne znaczenie tekstu, • przedstawia się w sytuacji oficjalnej i nieoficjalnej, stosując odpowiednie słownictwo 	<ul style="list-style-type: none"> • zestawia tekst z przypowieścią jako gatunkiem literackim, wskazuje w utworze cechyprzypowieści, • redaguje krótki tekst, w którym dokonuje auto prezentacji 	
Jan Twardowski <i>Podziękownie</i>	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje formy pozwalające rozpoznać nadawcę i adresata wypowiedzi, • wymienia elementy przyrody przywołane w utworze, • wskazuje metafory dotyczące człowieka, • krótko opisuje swoje otoczenie 	<ul style="list-style-type: none"> • nazywa i określa nadawcę i adresata wypowiedzi, • wskazuje cechy przedstawionych składników przyrody, nazywa opisujące je środki językowe, • próbuje przełożyć język metafor na znaczenia dosłowne, • opisuje swoje otoczenie, stara się rozbudować wypowiedź 	<ul style="list-style-type: none"> • określa relacje między nadawcą i adresatem, • analizuje budowę epitetów, wyjaśnia ich funkcję w tekście, • wyjaśnia znaczenia wynikające z metafor, • opisuje swoje otoczenie, stosuje funkcjonalnie odpowiednie środki językowe, • wskazuje w tekście cechy liryki 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje postawę nadawcy wobec świata, • uogólnia wnioski dotyczące sposobu obrazowania przyrody, określa cechy opisanego świata, • na podstawie metafor formułuje wnioski dotyczące natury człowieka, • opisuje swoje otoczenie, wykorzystując wnioski z analizy tekstu, 	

					<ul style="list-style-type: none"> • porównuje utwory liryczne i epickie
<p>Józef Baran <i>Sztuka dom</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje w tekście nazwy i określenia związane z teatrem, • dzieli tekst na części kompozycyjne, wyodrębnia sceny, • zbiera informacje na temat przeszłości swojej rodziny, • odwarza zawartość treściową i kompozycję życzeń 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje podobieństwa między teatrem a życiem, • przedstawia zawartość tematyczną kolejnych scen, • porządkuje informacje na temat swojej rodziny, • według podanej zasady redaguje samodzielnie życzenia we wskazanej sytuacji 	<ul style="list-style-type: none"> • komentuje znaczenia tekstu wynikające z zestawienia życia z teatrem, • opisuje obrazy poetyckie związane z kolejnymi scenami, • porządkuje informacje na temat swojej rodziny według ustalonej przez siebie zasady, • redaguje życzenia we wskazanej sytuacji, stosuje odpowiednie formy grzecznościowe 	<ul style="list-style-type: none"> • prezentuje zwartą wypowiedź na temat motywu życia jako teatru, • wyjaśnia metaforyczne znaczenie tytułu, nazywa wartości związane z życiem przedstawionej rodziny, • przedstawia informacje o przeszłości i tradycji swojej rodziny w wybranej przez siebie formie, • samodzielnie redaguje życzenia z zachowaniem wszystkich cech językowych i kompozycyjnych tej formy wypowiedzi 	
<p>Kolejna odsłona. Wymiana glosek w tematach fleksyjnych wyrazów</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje części mowy, • odmienia wskazane wyrazy przez osoby i przypadki, • poprawnie zapisuje wyrazy 	<ul style="list-style-type: none"> • dzieli części mowy na odmienne i nieodmienne, • wskazuje temat i końcówkę fleksyjną, • wykorzystuje wiedzę o tematach obocznych w sprawdzaniu pisowni wyrazów 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje kryteria podziałów części mowy, • zauważa oboczności w tematach, • stosuje zasady pisowni w wyrazach z tematami obocznymi 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie różnice między deklinacją a koniugacją, • wskazuje i wyjaśnia oboczności w tematach, • formułuje zasady pisowni wyrazów z gloskami wymiennymi 	
<p>Jan Kochanowski – infografika</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że J. Kochanowski to jeden z najwybitniejszych 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, kiedy żył i tworzył J. Kochanowski, • potrafi podać kilka 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi krótko wyjaśnić, dlaczego J. Kochanowski jest uznawany za jednego 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie kontekstu historycznego i kulturowego (odrodzenie) 	

	<p>polских poetów</p>	<p>informacji biograficznych z życia poety</p>	<p>z najwybitniejszych poetów polskich</p>	<p>w życiu i twórczości J. Kochanowskiego</p>
<p>Janina Porazińska <i>Kto mi dal skrzydła</i> (fragment)</p>	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia z tekstu wydarzenia, przy pomocy nauczyciela redaguje streszczenie, korzystając z podanego planu wydarzeń 	<ul style="list-style-type: none"> układa chronologicznie wydarzenia z tekstu, samodzielnie układa plan wydarzeń, na jego podstawie przy wsparciu nauczyciela redaguje streszczenie 	<ul style="list-style-type: none"> wydobywa z tekstu informacje, na podstawie których można odtworzyć realia historyczne, redaguje samodzielnie plan wydarzeń i streszczenie 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie wprowadzenia i tekstu przedstawia J. Kochanowskiego jako twórcę, obywatela, gospodarza, redaguje samodzielnie streszczenie, zachowuje wszystkie cechy tej formy wypowiedzi
<p>Jan Kochanowski <i>Na dom w Czarnolesie</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje formy pozwalające rozpoznać nadawcę i adresata utworu, wskazuje wersy zawierające prośby nadawcy 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia nadawcę i adresata utworu, odtwarza w języku sobie współczesnym treść prośb nadawcy 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje apostrofę jako środek poetycki wskazujący adresata, korzysta z przypisów, stara się przełożyć język utworu na wypowiedź współczesną 	<ul style="list-style-type: none"> określa relacje między nadawcą i adresatem utworu, na podstawie wypowiedzi nadawcy określa jego stosunek do życia i świata
<p>Jan Kochanowski <i>Na lipę</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie utworu własnymi słowami, tworzy wypowiedź o charakterze zachęty, formuluje zaproszenie 	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje w tekście epitetu i porównania, tworzy tekst perswazyjny, podaje zwroty dostosowane do adresata, pisze zaproszenie 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia funkcję epitetów, porównań, metafor, pisze slogan reklamowy, zwrotom do adresata nadaje formy wołacza, pisze zaproszenie w formie dostosowanej do adresata 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje symstęzię, używa środków perswazyjnych w celu osiągnięcia założonego efektu, formuluje zasady etykiety językowej, wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>motyw arkaadyjski</i>
<p>Wymówić gloskę, zapisać</p>	<ul style="list-style-type: none"> świadomie posługuje się 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia różnice 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje i poprawnie 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w wyrazach

literę. Głoska i litera	terminami: <i>głoska, litera, sylaba</i> , <ul style="list-style-type: none"> poprawnie dzieli proste wyrazy na głoski, litery, sylaby 	między samogłoską a spółgłoską, <ul style="list-style-type: none"> poprawnie dzieli wyrazy na głoski, litery, sylaby 	stosuje różne sposoby zapisywania głosek, <ul style="list-style-type: none"> poprawnie dzieli wyrazy przy przenoszeniu 	funkcję głoski <i>i</i> , poprawnie zapisuje te wyrazy, <ul style="list-style-type: none"> dzieli trudne wyrazy na głoski, litery, sylaby; poprawnie zapisuje znaki diakrytyczne
Jan Kochanowski <i>Fraszki (wybór);</i> Jan Sztandyrger <i>Fraszki (wybór)</i>	<ul style="list-style-type: none"> określa temat kilku wybranych fraszek, wskazuje grę słów jako źródło humoru, podaje przykład fraszki, rozpoznaje fraszkę wśród innych tekstów literackich 	<ul style="list-style-type: none"> określa temat wszystkich podanych fraszek, wyjaśnia grę słów we wskazanym fraszce, wie, że fraszka to jeden z gatunków lirycznych 	<ul style="list-style-type: none"> grupuje fraszki według wybranej przez siebie zasady, wskazuje puentę jako źródło humoru we fraszce, podaje przykłady, wyjaśnia, czym cechuje się fraszka jako gatunek literacki 	<ul style="list-style-type: none"> ustala, co może być tematem fraszki jako gatunku literackiego, wskazuje ironię jako źródło humoru we fraszce, wyjaśnia znaczenie ironii we wskazanym przykładach, próbuję samodzielnie zredagować fraszkę, zachowując reguły gatunku
Adam Mickiewicz <i>Pan Tadeusz (Inwokacja)</i>	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje adresatów wypowiedzi, cytuje prośby nadawcy wypowiedzi, wymienia elementy krajobrazu przedstawianego w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcia <i>apostrofa, inwokacja</i>, dostrzeżę malarskość opisu krajobrazu, nazywa środki poetyckie służące do jego przedstawienia, 	<ul style="list-style-type: none"> określa, kim może być osoba mówiąca, nazywa jej uczucia, dostrzeżę nawiązanie do fraszki J. Kochanowskiego, wyjaśnia jego rolę w tekście, 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia stosunek osoby mówiącej do kraju dzieciństwa, rozpoznaje idealizację wspomnianego świata, rozpoznaje motyw arkaadyjski, wyjaśnia jego znaczenie w kreowaniu wspomnianego przez poetę świata,
Abym język giętki powieździał wszysztko.	<ul style="list-style-type: none"> wie, że istnieją różnice między wymową a 	<ul style="list-style-type: none"> zauważa upodobnienia fonetyczne, 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje podstawowe rodzaje upodobień 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje i poprawnie nazywa zjawiska

<p>Upodobnienia głoskowe; Na to trzeba położyć nacisk. Akcent i intonacja</p>	<p>pisownią wyrazów, ● poprawnie akcentuje wyrazy ze stałym akcentem, ● stara się płynnie recytować utwór z zachowaniem zasad wymowy</p>	<p>● poprawnie zapisuje wyrazy, w których występują różnice między wymową a pisownią, ● poprawnie akcentuje większość wyrazów, ● recytuje utwór, starając się różnicować środki wyrazu</p>	<p>fonetycznych <i>(ubezdźwięcznienie, udźwięcznienie, uproszczenie grup spółgłoskowych, zanik dźwięczności na końcu wyrazu),</i> ● poprawnie akcentuje wszystkie wyrazy, zna zasady dotyczące wyjątków od reguły polskiego akcentu, ● w czasie recytacji poprawnie wymawia i akcentuje wyrazy, różnicuje tempo i zmienia intonację</p>	<p>fonetyczne związane z różnicami między wymową a pisownią wyrazów, ● poprawnie akcentuje wszystkie wyrazy, stosuje w wypowiedzi odpowiednią intonację zdaniową, ● interpretuje głosowo recytowany utwór</p>
<p>Adam Mickiewicz <i>Pan Tadeusz</i></p>	<p>● odtwarza najważniejsze wydarzenia, ● rozpoznaje wydarzenia na grafikach, ● przedstawia głównych bohaterów, ● czyta ze zrozumieniem fragmenty tekstu, ● odtwarza przebieg koncertu Jankiela, ● wymienia zajęcia szlachty, ● wie, co to jest porównanie homeryckie, ● rozpoznaje najważniejsze cechy</p>	<p>● przedstawia wydarzenia, ● charakteryzuje bohaterów, uzasadnia cechy przykładami, ● czyta tekst ze zrozumieniem, ● wskazuje środki poetyckie w koncercie Jankiela i opisach przyrody, ● opisuje zwyczaj szlachty, ● rozpoznaje porównanie homeryckie, potrafi je odszukać we fragmencie utworu,</p>	<p>● wymienia i nazywa wątki, ● charakteryzuje bohaterów dynamicznych, ● podaje argumenty w sprawie Jacka Soplicy, ● odnajduje w tekście przykłady instrumentacji głoskowej i wskazuje jej funkcje, ● wyjaśnia, czym się wyróżnia porównanie homeryckie, ● przygotowuje toast, ● wyjaśnia przynależność rodzajową i gatunkową</p>	<p>● dokonuje oceny działań bohaterów, ● odtwarza układ wątków, ● wyjaśnia, czym jest retrospekcja, ● formuluje argumenty i kontrargumenty oraz wnioski w dyskusji, ● wyodrębnia środki poetyckie (w tym peryfrazę, hiperbole) i określa ich funkcje, ● wyjaśnia, czym był zajazd szlachecki, ● opisuje obyczajowość szlachecką ukazaną w</p>

	gatunku epopei, <ul style="list-style-type: none"> wskazuje narratora 	<ul style="list-style-type: none"> wie, czym jest epopeja narodowa, określa cechy narratora 	<ul style="list-style-type: none"> utworu, wskazuje podstawowe fakty historyczne związane z utworem 	<ul style="list-style-type: none"> utworze, objaśnia kontekst historyczny i biograficzny utworu
Henryk Sienkiewicz <i>Latarnik</i>	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia bohatera utworu, przypomina, jak bohater wszedł w posiadanie książki; odtwarza zakończenie utworu, wie, że utwór jest nowelą, na podstawie wzoru układa krótki opis przeżyć wewnętrznych 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o najważniejszych wydarzeniach w życiu bohatera, nazywa i omawia przeżycia bohatera w czasie lektury <i>Pana Tadeusza</i>, wymienia elementy fabuły – charakterystyczne dla noweli, układa samodzielnie opis przeżyć wewnętrznych 	<ul style="list-style-type: none"> nazywa cechy charakteru i osobowości bohatera, zestawia je z wydarzeniami z jego życia, wyjaśnia, czym stał się <i>Pan Tadeusz</i> dla bohatera, wskazuje w tekście wydarzenia odpowiadające kolejnym elementom fabuły, podaje cechy noweli jako gatunku, układa opis przeżyć wewnętrznych, stara się stosować odpowiednie środki językowe 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia i charakteryzuje bohatera utworu, wyjaśnia, jak lektura <i>Pana Tadeusza</i> zmieniła życie bohatera, uzasadnia, dlaczego utwór jest nowelą; wskazuje w tekście retrospekcję, wyjaśnia jej znaczenie dla fabuły utworu, układa opis przeżyć wewnętrznych, stosuje funkcjonalnie odpowiednie środki językowe, kończy tekst puentą
<i>Świat się rusza</i> (fragment) – wywiad z Ryszardem Kapuścińskim; „ <i>Myjechani</i> ” <i>to my</i> (fragment) – wywiad z Katarzyną Kawecką	<ul style="list-style-type: none"> formuluje ogólny temat obu tekstów, wie, jak graficznie zapisać wywiad, wyszukuje podstawowe informacje w tekstach 	<ul style="list-style-type: none"> określa cel obu wywiadów, szereguje pytania do projektowanego wywiadu, wyjaśnia, czym jest emigracja, podaje jej przyczyny 	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia problemy poruszane w obu wywiadach, rozpoznaje sposoby nawiązania między pytaniami a odpowiedzią, zabiera głos w dyskusji na temat emigracji 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje oba wywiady, biorąc pod uwagę ich tematykę, cel i poruszane problemy, przeprowadza i zapisuje krótki wywiad, formuluje argumenty i kontrargumenty w dyskusji na temat emigracji
Anna Świderkówna	<ul style="list-style-type: none"> poznaje podstawowe 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pochodzenie 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia części Biblii, 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co to znaczy,

<p>Prawie wszystko o Biblii (fragment)</p>	<p>informacje na temat Biblii,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wie, czym jest akapit, • z pomocą nauczyciela dzieli tekst na akapity 	<p>nazwy <i>Biblia</i>,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wie, że Biblia jest podstawowym źródłem kultury europejskiej, • dzieli tekst na akapity, • podaje kolejność etapów pracy nad tekstem 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje za autorką nawiązania biblijne w języku, • podsumowuje rozważania, • wyszukuje w tekście językowe znaki spójności, • samodzielnie dzieli tekst na akapity 	<p>że Biblią jest źródłem kultury europejskiej,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia językowe znaki spójności, • dzieli tekst na akapity i wyjaśnia zasady podziału
<p>Stary Testament. Księga Wyjścia (fragment Dziesięć ważnych słów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza wydarzenia przedstawione we fragmencie Starego Testamentu, • wyjaśnia pojęcie <i>dekalog</i>, • z podanych określeń poprawnie wybiera cechy stylu biblijnego 	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza wydarzenia, dynamizuje relację przez zastosowanie czasu teraźniejszego, • korzystając z wzoru, układa słownikową definicję pojęcia <i>dekalog</i>, • wskazuje w tekście przykłady powtórzeń; wie, że jest to typowy dla stylu biblijnego środek stylistyczny 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, kim był Mojżesz, wyjaśnia jego rolę w przedstawionych wydarzeniach, • nazywa wartości wynikające z przykazań biblijnego Dekalogu, • nazywa środki stylistyczne charakterystyczne dla stylu biblijnego, podaje ich przykłady z tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje elementy symboliczne, wyjaśnia ich znaczenie, • formułuje ogólne przesłanie wynikające z Dekalogu biblijnego, • wyjaśnia, na czym polega i z czego wynika specyfika stylu biblijnego
<p>Jan Paweł II Przemówienie do młodzieży (fragment)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje w tekście informacje dotyczące okoliczności spotkania papieża z młodzieżą, • zna termin <i>styl retoryczny</i>; wie, że jest on charakterystyczny dla przemówienia 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia wartości przywołane w tekście, • wyjaśnia, czym cechuje się <i>pytanie retoryczne</i>; wie, że jest to środek stylu retorycznego 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje temat przemówienia, • wymienia podstawowe środki językowe charakterystyczne dla stylu retorycznego, wskazuje ich przykłady w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje postawy życiowe przywołane przez papieża w jego przemówieniu, • wyjaśnia, na czym polega i czemu służy styl retoryczny wypowiedzi
<p>Na ścieżkach myśli. Wielcy filozofowie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zapoznaje się z informacjami na temat 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia najważniejszych filozofów 	<ul style="list-style-type: none"> • wyszukuje najważniejsze informacje 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje istotę myśli najważniejszych

<p>starożytności – infografika</p>	<p>najważniejszych filozofów starożytnych</p>	<p>starożytnych ukazanych na fresku</p>	<p>o filozofach starożytnych, sporządza notatkę</p>	<p>Filozofów, • interpretuje znaczenie fresku Rafała</p>
<p>Jostein Gaarder Świat Zofii (fragment)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza podstawowe informacje związane z postacią Sokratesa, • układa krótki tekst, w którym przedstawia kilka argumentów broniących Sokratesa 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje pytania, które chciałby zadać Sokratesowi, • układa według podanego wzoru krótkie przemówienie w obronie Sokratesa, stara się użyć różnych argumentów 	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza podstawowe poglądy Sokratesa na temat sposobów poznawania świata przez człowieka, • układa samodzielnie krótkie przemówienie w obronie Sokratesa, włączając wybrane środki retoryczne 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia poglądy Sokratesa dotyczące wartości w życiu człowieka, • układa mowę w obronie Sokratesa, stosuje funkcjonalnie środki stylu retorycznego
<p>Od mistrza do arcyministra. Wyraz podstawowy i pochodny</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym jest wyraz podstawowy i pochodny, • wskazuje wyrazy podstawowe dla podanych wyrazów pochodnych, tworzy proste wyrazy pochodne od podanych wyrazów podstawowych, • wskazuje wyrazy należące do jednej rodziny wyrazów 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym jest podstawa słowotwórcza i formant, • dzieli proste wyrazy na podstawę słowotwórczą i formant, • grupuje wyrazy pokrewne, wskazuje rdzeń 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje i nazywa różne rodzaje formantów, • dzieli słowotwórczo wyrazy z różnymi rodzajami formantów, • tworzy proste rodziny wyrazów 	<ul style="list-style-type: none"> • dokonuje analizy słowotwórczej wyrazu, • wyjaśnia, czym jest rodzina wyrazów, • odróżnia rdzeń od podstawy słowotwórczej, tworzy rozbudowane rodziny wyrazów
<p>Nancy H. Kleinbaum Stowarzyszenie Umarłych Poetów (fragment)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza w punktach przebieg lekcji, • wie, co oznacza sformułowanie <i>carpe diem</i>, 	<ul style="list-style-type: none"> • z podanych propozycji wybiera określenia charakteryzujące opisaną lekcję, motywuje swój wybór przykładami z 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia i komentuje atmosferę panującą na lekcji, • formułuje rady dla człowieka, który chciałby 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, na czym polega niezwykłość opisaney lekcji, • wyjaśnia sens wskazanych metafor,

	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie podanego wzoru próbuje napisać opinię 	<p>tekstu,</p> <ul style="list-style-type: none"> • krótko wyjaśnia, na czym polega życie według zasady <i>carpe diem</i>, • na podstawie wzoru pisze opinię 	<p>żyć według zasady <i>carpe diem</i>,</p> <ul style="list-style-type: none"> • pisze samodzielnie krótką opinię 	<p>podaje ilustrujące je przykłady,</p> <ul style="list-style-type: none"> • pisze rozwiniętą opinię, uwzględnia wszystkie części kompozycyjne tej formy wypowiedzi
<p>Architekci słowa. Jak są zbudowane wyrazy pochodne?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy wyrazy pochodne od jednego wyrazu podstawowego przez dodanie przyrostka lub przedrostka 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy wyrazy pochodne od wyrażen przyimkowych 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy wyrazy pochodne od dwóch wyrazów podstawowych 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy złożenia, zestawienia, zrosty i rozpoznaje ich typy
<p>Antoine de Saint-Exupéry <i>Mały Książę</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • wlicza etapy wędrówki bohatera, opowiada przebieg jednego z nich, • łączy nazwy miejsc z odpowiednimi postaciami, • porządkuje informacje na temat tytułowego bohatera, • rozpoznaje narratora utworu, • czyta ze zrozumieniem definicję symbolu, • zapoznaje się ze słownikiem symboli, • wypisuje cytaty dotyczące przyjaźni, • formułuje krótko własną opinię na temat utworu • rozpoznaje tekst 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje etapy wędrówki, wskazuje ich cechy wspólne, • przedstawia wygląd i zajęcia bohaterów utworu, • przedstawia tytułowego bohatera, • określa i przedstawia narratora utworu, • na podstawie definicji wyjaśnia pojęcie symbolu, • czyta hasła w słowniku symboli, • komentuje cytaty dotyczące przyjaźni, • formułuje własną ocenę utworu, • z podanych opinii o reklamie wybiera tę, z 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje przyczynny podjęcia wędrówki, określa jej cel, • krótko charakteryzuje bohatera, • opisuje wygląd tytułowego bohatera, • charakteryzuje narratora utworu, • wymienia elementy utworu, którym można przypisać znaczenia symboliczne, • korzysta ze słownika symboli przy wykonywaniu ćwiczeń, • rozwija myśli zawarte w cytatach dotyczących przyjaźni, • formułuje ocenę utworu, 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega symboliczny charakter wędrówki, podaje przykłady podobnego motywu z innych utworów, • ocenia bohaterów, • wskazuje fantastyczne i realistyczne elementy związane z tytułowym bohaterem, • określa relacje łączące narratora z głównym bohaterem, nazywa bohatera, nazywa uczucia, emocje narratora, • określa symboliczne znaczenia elementów świata przedstawionego w utworze, • bierze aktywny udział w forum dyskusyjnym na

	<ul style="list-style-type: none"> reklamowy, zauważa charakterystyczne cechy reklamy, na podstawie wzoru układa tekst reklamy 	<ul style="list-style-type: none"> którymi się zgadza, uzasadnia swój wybór, wskazuje w podanych hasłach wybrane cechy języka reklamy, korzystając z podanych wskazówek, układa tekst reklamy 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia ją argumentami wskazuje funkcje reklamy, analizuje hasła reklamowe pod względem użytych w nich środków perswazji językowej, układa samodzielnie tekst reklamy 	<ul style="list-style-type: none"> temat utworu wyraża swoją opinię na temat tekstów reklamowych, omawia środki perswazyjne stosowane w różnych reklamach, układa samodzielnie tekst reklamy, rozpoczyna go sloganem reklamowym
<p>Stary Testament. Księga Rodzaju. Wygnanie z Raju (fragment)</p>	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza przebieg wydarzeń, wymienia elementy świata przedstawionego, opowiada, jak mógłby wyglądać pierwszy dzień ludzi po wygnaniu z Raju 	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza motyw wydziałania bohaterów, dostrzega symboliczne elementy świata przedstawionego, opowiada z perspektywy Adama lub Ewy, jak mógłby wyglądać pierwszy dzień po opuszczeniu Raju 	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza i ocenia motyw działania bohaterów, wymienia symboliczne elementy świata przedstawionego, odtwarza i komentuje treść słów skierowanych przez Boga do ludzi 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia i komentuje motyw działania bohaterów, wyjaśnia symboliczne znaczenia elementów świata przedstawionego, wyjaśnia, co człowiek stracił, a co zyskał, kiedy opuścił Raj
<p>Konstanty Ildefons Gałczyński, Teatrzyk „Zielona Geś”: Żartoczna Ewa</p>	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje nawiązania tekstu do Biblii, z pomocą nauczyciela układa tekst przeprosin 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje wspólne elementy między tekstem a Biblią, układa samodzielnie tekst przeprosin 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polega przekształcenie motywu biblijnego, układa tekst przeprosin, stara się nadać im żartobliwy charakter 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia cel nawiązania i literackiego przekształcenia motywu biblijnego, układa tekst żartobliwych przeprosin
<p>Michał Anioł Kuszenie i wygnanie z Raju – Spotkania ze sztuką</p>	<ul style="list-style-type: none"> wymienia i nazywa elementy warstwy przedstawieniowej fresku 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje sposób pokazania poszczególnych elementów warstwy przedstawieniowej dzieła 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje środki języka malarskiego (kolory, kompozycję), omawia ich rolę w tworzeniu znaczeń 	<ul style="list-style-type: none"> zestawia obraz z tekstem biblijnym, komentuje związek tematyczny i znaczeniowy

			dzieła	obu dzieł
Adam Mickiewicz <i>Świeżianka</i>	<ul style="list-style-type: none"> opowiada wybrane wydarzenia, określa ogólnie miejsce wydarzeń, przedstawia bohaterów, wstępnie określa nastroj utworu, rozpoznaje utwór jako balladę 	<ul style="list-style-type: none"> sporządza ramowy plan wydarzeń, wypisuje elementy krajobrazu, krótko charakteryzuje bohaterów, wskazuje elementy świata przedstawionego tworzące nastroj, wskazuje elementy fantastyki i specyfikę nastroju jako ważne cechy ballady 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada wybrane wydarzenia z punktu widzenia jednego z bohaterów, ustala cechy krajobrazu, wyjaśnia, na czym polega wina strzelca, jaką ponosi karę, kto ją wymierza, dostrzega zmiany nastroju, wie, że ballada łączy w sobie cechy liryki, epiki, zawiera elementy dramatu 	<ul style="list-style-type: none"> dzieli wydarzenia według zasady prawdopodobieństwa, wskazuje i nazywa językowe środki opisujące krajobraz, formuluje prawdy moralne wynikające z tekstu, nazywa nastroj poszczególnej części utworu, wymienia wszystkie cechy ballady jako gatunku literackiego
Anna Orlichimowska <i>Lot Komey (fragment)</i>	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia krótko bohaterów tekstu, wypowiada się i uzasadnia swoje zdanie, porządkuje podane argumenty według wskazanego kryterium 	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza informacje na temat tego, czym się zajmują bohaterowie, co jest dla nich ważne w życiu, wyjaśnia znaczenie pseudonimu bohaterki, tworzy krótką wypowiedź o charakterze argumentacyjnym 	<ul style="list-style-type: none"> określa relacje między bohaterami utworu, proponuje różne zakończenia utworu, odróżnia perswazję od manipulacji, podaje przykłady ilustrujące wskazane argumenty 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia postępowanie bohaterów, wskazuje motywy, jakimi kierują się w relacjach z innymi osobami, wyjaśnia mechanizmy manipulacji stosowanej przez bohaterkę
Perswazja i manipulacja językowa	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia perswazję od manipulacji językowej, wie, że wykorzystywane są w reklamach i innych przekazach medialnych 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym różni się perswazja od manipulacji językowej, zapoznaje się z podstawowymi chwytami 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega w tekstach przejawy perswazji i manipulacji językowej, wskazuje w przekazach reklamowych wybrane 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie mechanizmy perswazji i manipulacji językowej, wskazuje je w podanych przekazach reklamowych i

		manipulacyjnymi	chwytły	omawia ich funkcje
Wiktor Pelewin <i>Helm grozy (fragment)</i>	<ul style="list-style-type: none"> wymienia elementy świata przedstawionego, przypomina informacje z mitu dotyczące labiryntu, formuluje po jednym argumencie dotyczącym korzyści i zagrożeń, jakie niesie internet, przy pomocy nauczyciela pisze rozprawkę, korzystając z podanego wzoru 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia uczestników rozmowy, określa jej charakter, opisuje przestrzeń zaprezentowaną w tekście, dostrzega motyw labiryntu, wykorzystując podane pytania, formuluje argumenty dotyczące korzyści i zagrożeń, jakie niesie internet, na podstawie podanego planu pisze rozprawkę, stara się pracować samodzielnie 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w imionach postaci nawiązania literackie, próbuje je skomentować, wyjaśnia, w czym sieć internetowa przypomina labirynt, wypowiada się na temat korzyści i zagrożeń, jakie niesie internet, pisze samodzielnie rozprawkę, dba o uporządkowanie argumentów 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje świat zaprezentowany w utworze, rozpoznaje labirynt jako znak kulturowy, wyjaśnia związane z nim znaczenia, przedstawia własne stanowisko w dyskusji na temat korzyści i zagrożeń, jakie niesie internet, pisze samodzielnie rozprawkę, stosuje słownictwo zaznaczające tok wywodu
W labiryncie słów. Skrótkowce	<ul style="list-style-type: none"> zna powszechnie używane skrótkowce, poprawnie je zapisuje, wskazuje skrótkowce w podanym tekście 	<ul style="list-style-type: none"> podaje znaczenie powszechnie używanych skrótkowców, wskazuje i wyjaśnia znaczenie skrótkowców w podanym tekście 	<ul style="list-style-type: none"> używa poprawnej odmiany skrótkowców, układa krótki tekst, używając skrótkowców 	<ul style="list-style-type: none"> używa świadomie skrótkowców, zna ich znaczenie, poprawnie je zapisuje i odmienia, układa zartobliwy tekst, w którym źródłem komiczmu są użyte skrótkowce
<i>Spidermann. Siła złego na jednego (fragment)</i>	<ul style="list-style-type: none"> streszcza historię przedstawioną w komiksie, opisuje wygląd bohatera, wskazuje podstawowe cechy komiksu jako formy 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada własnymi słowami historię przedstawioną w komiksie, krótko charakteryzuje bohatera komiksu, rozpoznaje różne typy 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada historię przedstawioną w komiksie, przytacza wypowiedzi bohaterów w mowie zależnej, charakteryzuje bohatera komiksu, uwzględnia 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada historię przedstawioną w komiksie, dynamizuje narrację odpowiednimi środkami językowymi, porównuje bohatera komiksu z wybraną

	słowno-obrazowej	tekstu w komiksie	podwójną osobowość postaci, <ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje sposoby łączenia obrazu i tekstu w komiksie 	postacią herosa antycznego, <ul style="list-style-type: none"> tworzy definicję komiksu
Krótko i najkrócej. Skróty	<ul style="list-style-type: none"> potrafi rozwinąć skróty wyrazów w podanym tekście 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje i poprawnie zapisuje powszechnie stosowane skróty wyrazów 	<ul style="list-style-type: none"> przekształca podany tekst, poprawnie stosując skróty wyrazów 	<ul style="list-style-type: none"> zna i stosuje zasady interpunkcyjne dotyczące pisowni skrótów wyrazów
Karol Dickens <i>Opowieść wigilijna</i>	<ul style="list-style-type: none"> zalicza utwór do epiki, wskazuje podstawowe informacje na temat świata przedstawionego utworu, relacjonuje, co spotkało głównego bohatera, wyszukuje wskazane przez nauczyciela fragmenty utworu, wyjaśnia, czego czytelnik może się nauczyć po przeczytaniu utworu, czyta list, pisze e-mail, korzystając z instrukcji 	<ul style="list-style-type: none"> podaje podstawowe cechy epiki, opisuje świat przedstawiony utworu, nazywa etapy życia bohatera, podaje jego cechy, cytuje fragmenty tekstu, podaje morał płynący z utworu, wskazuje na wzorce cechy listu jako formy wypowiedzi, pisze e-mail, proste życzenia 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje w utworze cechy epickie, posługuje się terminami związanymi z opisem utworu epickiego, charakteryzuje bohatera z uwzględnieniem jego przemiany, wyszukuje i przedstawia cytaty dotyczące omawianej problematyki, wymienia wartości wynikające z odczytania utworu, pisze e-mail, życzenia, nawiązując do treści utworu 	<ul style="list-style-type: none"> określa gatunek utworu, sytuuje akcję utworu w kontekście historycznym, kulturowym, omawia przemianę bohatera, ocenia postać, wypowiada się, włączając odpowiednio cytaty, formułuje uniwersalne przesłanie utworu, samodzielnie pisze e-mail, życzenia oraz przypomina zasady używania tych form wypowiedzi
Adam Mickiewicz <i>Dziady, cz. II</i>	<ul style="list-style-type: none"> wie, że utwór jest dramatem, odróżnia tekst główny od tekstu pobocznego, wie, co to jest <i>motto</i>, określa czas, miejsce i uczestników ceremonii 	<ul style="list-style-type: none"> wie, że drammat to rodzaj literacki, wymienia lirykę i epikę jako nazwy dwóch pozostałych rodzajów literackich, wyjaśnia, czym jest scena jako część 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje brak narratora i cechy budowy jako istotne wyróżniki rodzajowe dramatu, zauważa wyznaczniki gatunkowe dramatu romantycznego, 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia cechy dramatu jako rodzaju literackiego określa zasadę łączenia scen w <i>Dziadach</i>, podaje główne cechy gatunkowe utworu

	<ul style="list-style-type: none"> • dziadów, • relacjonuje przebieg obrzędu, • wymienia postacie duchów, • cytuje pouczenia przekazane przez zjawy, • pisze recenzję filmu lub spektaklu teatralnego z pomocą nauczyciela, korzystając z instrukcji 	<ul style="list-style-type: none"> • kompozycyjna dramatu, • rozpoznaje w tekście głównym dialogi i monologi, • na podstawie wstępu epickiego wyjaśnia nazwę obrzędu, przedstawia jego cel, • objaśnia sens motta, • odwarza historię poszczególnych zjaw, • stara się odczytać znaczenie pouczeń przekazanych przez zjawy, • pisze recenzję filmu lub spektaklu teatralnego, uwzględniając najważniejsze wyznaczniki formy 	<ul style="list-style-type: none"> • wydobywa z tekstu pobocznego informacje, ustala, czego dotyczy, • wskazuje punkt kulminacyjny każdej sceny, • porządkuje podane elementy dramatu, dzieląc je na chrześcijańskie i pogańskie, • przypomina, za co i jaką karę ponosi każda zjawy, • objaśnia sens pouczeń przekazywanych przez zjawy, • pisze recenzję filmu lub spektaklu teatralnego 	<p>(<i>dramat romantyczny</i>),</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia wyczerpująco obrzęd dziadów, • odwarza własnymi słowami treść przestrogi związanej z każdą postacią, nazywa wartości wynikające z kolejnych przestrog, • interpretuje wiersz <i>Upiór</i>, • samodzielnie pisze recenzję filmu lub spektaklu teatralnego
<p>Kazimierz Wierzyński Strofa o Prometeuszu, Zbigniew Herbert Stary Prometeusz</p>	<ul style="list-style-type: none"> • przywołuje z tekstu wstępnego treść mitu o Prometeuszu, • dostrzega związek wiersza K. Wierzyńskiego z mitem o Prometeuszu, • sprawdza w odpowiednim słowniku znaczenie terminu <i>prometeizm</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • przypomina, kim był Prometeusz, • wskazuje, do którego fragmentu mitu nawiązuje wiersz K. Wierzyńskiego, • na podstawie definicji słownikowej wyjaśnia własnymi słowami znaczenie terminu <i>prometeizm</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • przypomina, co ludzkość zawdzięcza temu tytanowi, • komentuje sposób przedstawienia Prometeusza w tekście Z. Herberta, • wyjaśnia, w czym wyraża się postawa prometejska 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jaką funkcję pełniły mity w kulturze antycznej, • wyjaśnia, na czym polega reinterpretacja mitu w tekście Z. Herberta, • nazywa nadrzędne wartości ujawniające się w postawie prometejskiej bohatera, • podaje przykłady postaci, z którymi można łączyć postawę prometejską

<p>Jan Twardowski <i>Nie rozdzielaj</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie tekstu wprowadzenia z podęcznika wyjaśnia znaczenie słowa <i>pasja</i>, tytułuje kolejne strofy wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje elementy występujące w motywach pasyjnych, wskazuje słowa kluczowe w tekście, uzasadnia swój wybór 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje i omawia motyw pasyjny ukazany w rzeźbie, tworzy mapę skojarzeń wokół słów kluczy 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje i omawia motyw pasyjny w wierszu, porównuje z rzeźbiarskim motywem pasyjnym, wyjaśnia, jak zostały przedstawione w tekście pojęcia abstrakcyjne
<p>Rogier van der Weyden <i>Zdjęcie z krzyża – Spotkania ze sztuką</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> przypomina, czym jest motyw, wymienia i nazywa elementy warstwy przedstawieniowej obrazu 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje sposób pokazania poszczególnych elementów warstwy przedstawieniowej dzieła 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje środki języka malarskiego (realizm, kolory, kompozycję), omawia ich rolę w tworzeniu znaczeń dzieła 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje nawiązanie biblijne, komentuje związek tematyczny i znaczeniowy obu dzieł, interpretuje obraz
<p>John Ronald Reuel Tolkien <i>Władca Pierścieni</i> (fragment)</p>	<ul style="list-style-type: none"> wylicza elementy świata przedstawionego, wyjaśnia, na czym polega zadanie, którego podjęli się bohaterowie, odtworza etapy ich wędrówki, redaguje zaproszenie według podanego wzoru 	<ul style="list-style-type: none"> krótko omawia elementy świata przedstawionego, przedstawia bohaterów, wymienia zadania każdego z nich, omawia okoliczności związane z wędrówką bohaterów, redaguje zaproszenie, zachowuje graficzny układ tej formy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> określa, jakim rodzajem powieści jest utwór Tolkiena, komentuje fragmenty opisujące przeżycia i emocje bohaterów, wymienia trudności, które musieli pokonać bohaterowie w czasie wędrówki, redaguje zaproszenie, poprawnie stosuje formy grzecznościowe 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego tekst należy do powieści fantasy, komentuje i ocenia postępowanie bohaterów, wyjaśnia metaforyczne znaczenie wędrówki bohaterów, redaguje zaproszenie zawierające obok informacji zachętę
<p>Wyzwania składniowe. Powtórzenie o wypowiedzeniach</p>	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia zdanie od równoważnika zdania, rozpoznaje wypowiedzenia oznajmujące, pytające, rozkazujące, wykrzyknikowe 	<ul style="list-style-type: none"> zastępuje zdania ich równoważnikami, przekształca zdania oznajmujące w pytające, rozkazujące, wykrzyknikowe 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym cechuje się zdanie, a czym równoważnik, sprawnie posługuje się różnymi typami wypowiedzeń 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje funkcjonalnie równoważniki w wypowiedziach, celowo wykorzystuje różne typy wypowiedzeń do osiągnięcia

Misja językowa. Typy zdań	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia zdania pojedyncze od złożonych, poprawnie układa krótki tekst składający się ze zdań pojedynczych 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia zdanie pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte, rozwiąja podane części wypowiedzeń w zdania złożone 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje zdania złożone współrzędnie i podrzędnie, układa tekst ze zdaniami podrzędnie i współrzędnie złożonymi, stosuje zasady interpunkcji 	zamierzonych efektów <ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje zdania złożone z równoważnikami jako wypowiedzeniem składowym, układa tekst z zastosowaniem różnych typów zdań, stosuje poprawnie zasady interpunkcji
Gatunki filmowe – infografika	<ul style="list-style-type: none"> zapoznaje się z nazwaniami podstawowych gatunków filmowych 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje różnice między filmami reprezentującymi różne gatunki 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady filmów należących do określonych gatunków 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym jest gatunek filmowy, wskazuje cechy gatunkowe w wybranych filmach
Anna Dymna, W ojciech Szczawiński <i>Warto mimo wszystko</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> nazywa cechy charakteryzujące postawę życiową zaprezentowaną w wywiadzie, wyjaśnia istotę wolontariatu, bierze udział w przygotowaniu prezentacji multimedialnej 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie nazwy Fundacji „Mimo Wszystko”, projektuje plakat lub plakietkę zachęcającą do wolontariatu, przygotowuje krótką prezentację multimedialną, stara się przedstawić ją w klasie 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia motywy postępowania przedstawionego w wywiadzie, wymyśla hasło propagujące wolontariat, przygotowuje prezentację multimedialną i przedstawia ją w klasie 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje postawę życiową zaprezentowaną w wywiadzie, przedstawia argumenty uzasadniające ideę wolontariatu, przedstawia w klasie samodzielnie przygotowaną prezentację multimedialną
Co się kryje w zdaniu? Analiza struktury zdania	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia w zdaniu związek główny 	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia w zdaniu grupę podmiotu i grupę orzeczenia 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje w związkach wyrazowych wyrazy określane i określające 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy poprawny wykres zdania
Adam Mickiewicz <i>Niepełność</i>	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje wyrazy i formy gramatyczne, ujawniające osobę mówiącą, zna termin 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego wiersz reprezentuje lirykę bezpośrednią, wskazuje rymy, nazywa 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu, wymienia elementy tworzące rytm wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> komentuje stan uczuć osoby mówiącej, zwraca uwagę na subiektywizm jej wypowiedzi,

	<ul style="list-style-type: none"> • <i>liryka bezpośrednia</i>, • wskazuje refren 	ich rodzaj	poetyckiej	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, z czego wynika muzyczność wiersza
Kocha, lubi, szanuje. Zdania współrzędnie złożone	<ul style="list-style-type: none"> • ze zdań pojedynczych tworzy zdania współrzędnie złożone, • zna rodzaje zdań współrzędnie złożonych 	<ul style="list-style-type: none"> • ze zdań pojedynczych tworzy różne rodzaje zdań współrzędnie złożonych, • nazywa ich rodzaje 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje różnorodne typy połączeń w tworzonych zdaniach współrzędnie złożonych, • określa ich rodzaje i graficznie oddaje strukturę składniową 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy wszystkie rodzaje zdań współrzędnie złożonych, przestrzega zasad interpunkcji przy ich zapisie, • dokonuje analizy składniowej zdań współrzędnie złożonych
Aleksander Fredro – infografika	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że A. Fredro to jeden z najwybitniejszych polskich komediopisarzy, 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, kiedy żył i tworzył A. Fredro, • potrafi podać kilka informacji biograficznych z życia komediopisarza, 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi krótko wyjaśnić, dlaczego A. Fredro jest uznawany za jednego z najwybitniejszych komediopisarzy polskich, 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie kontekstu historycznego i kulturowego w życiu i twórczości A. Fredry,
Aleksander Fredro <i>Zemsta</i>	<ul style="list-style-type: none"> • szereguje wydarzenia głównego wątku utworu, • krótko przedstawia głównych bohaterów dramatu, • na podstawie wzoru układa charakterystykę porównawczą bohaterów, • wymienia przykłady zabawnych wydarzeń, sytuacji; odwarza ich przebieg, • wie, że utwór jest komedią, • rozpoznaje utwór jako dramat 	<ul style="list-style-type: none"> • przypomina, czym jest wątek utworu; wskazuje i tytułuje wszystkie wątki dramatu, • dostrzega znaczące nazwiska bohaterów, podaje ich pochodzenie, wyjaśnia, w jaki sposób charakteryzują ich osobowość, • układa charakterystykę porównawczą bohaterów, nazywa główne podobieństwa i różnice, • wskazuje przykłady komizmu postaci wynikającego z ich 	<ul style="list-style-type: none"> • komentuje sposób łączenia wątków w dramacie, • określa relacje między bohaterami utworu; ustala, co wpływa na charakter tych relacji, • układa charakterystykę porównawczą bohaterów, podaje przykłady ilustrujące ich cechy, • dostrzega wyobrazienie i karykaturę jako sposoby budowania komizmu, wskazuje przykłady z tekstu, 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje przebieg akcji dramatu, • przypomina przyczynny konfliktu między głównymi bohaterami; wyjaśnia, jak ich osobowość wpłynęła na rozwój konfliktu, • układa charakterystykę porównawczą bohaterów, wykorzystuje cytaty, przedstawia swoją ocenę postaci, • nazywa różne rodzaje komizmu, wskazuje ich przykłady w tekście, wyjaśnia mechanizmy

		<ul style="list-style-type: none"> zachowania i wypowiedzi, wie, że komedia jest gatunkiem dramatu, wymienia podstawowe wyznaczniki dramatu 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym cechuje się komedia jako gatunek, wskazuje w utworze cechy dramatu 	<ul style="list-style-type: none"> wywoływania śmiechu u odbiorcy, uzasadnia, dlaczego utwór jest komedią
<p>Tadeusz Różewicz <i>List do ludożerców</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje wersy pozwalające określić adresata wypowiedzi, nazywa środki stylistyczne służące wskazaniu adresata, odtworza zachowanie i sposób myślenia adresatów w wypowiedzi, odszukuje w tekście frazeologizmy, wyjaśnia ich znaczenie, korzystając z wzoru i pomocy nauczyciela, pisze krótki list otwarty 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przenośne znaczenie pojęcia <i>ludożerca</i>, próbuje komentować zachowanie i sposób myślenia adresatów w wypowiedzi, formułuje postulat dotyczący sposobu życia wynikające z wypowiedzi podmiotu lirycznego, korzystając z wzoru, pisze list otwarty, wyraźnie informuje, w jakiej sprawie występuje jako nadawca 	<ul style="list-style-type: none"> określa stosunek osoby mówiącej do adresatów w wypowiedzi, ocenia zachowanie i sposób myślenia adresatów w wypowiedzi, wyjaśnia różnice między nakazem i prośbą; ustala, które z tych słów można odnieść do tekstu, uzasadnia swój wybór, pisze list otwarty, przedstawia w nim argumenty uzasadniające prezentowane stanowisko 	<ul style="list-style-type: none"> określa sposób patrzenia na świat osoby mówiącej, zestawia sytuacje przedstawione w utworze z realiami współczesnego świata, formułuje przesłania etyczne wynikające z utworu, pisze list otwarty, przedstawia propozycje zmian w sprawie, której list dotyczy, stosuje odpowiednie środki perswazyjne
<p>Spotkałem człowieka, który... Przeżytałem, że ... Zrobiłem to, ponieważ ... Zdania podrzędnie złożone</p>	<ul style="list-style-type: none"> stosuje proste zdania podrzędnie złożone przydawkowe, przekształca zdanie pojedyncze z dopełnieniem lub okolicznikiem w zdanie podrzędnie złożone dopełnieniowe lub okolicznikowe, dzieli zdanie złożone na zdania składowe 	<ul style="list-style-type: none"> przekształca zdanie pojedyncze z przydawką w zdanie podrzędnie złożone przydawkowe, stosuje zdania dopełnieniowe, okolicznikowe miejsca, czasu, sposobu, celu, przyczynny, stosuje znaki interpunkcyjne, wskazuje zdanie 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje zdania podrzędnie złożone przydawkowe, używa spójników i zaimków względnych, stosuje zdania dopełnieniowe w celu wyrażenia swojej opinii, stosuje wszystkie rodzaje zdań okolicznikowych, przestrzega zasad 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje zdania podrzędnie złożone przydawkowe, stosuje funkcjonalnie zdania dopełnieniowe, wprowadza zdania okolicznikowe za pomocą spójników, zaimków względnych, poprawnie stosuje zasady interpunkcji, dokonuje analizy

		nadrzędne i podrzędne	interpunkcji, • wyjaśnia budowę zdań podrzędnie złożonych	składniowej zdań złożonych podrzędnie
Rodzaje literackie – infoGRAFKA	• zapoznaje się z informacjami o rodzajach literackich	• omawia własnymi słowami cechy poszczególnych rodzajów literackich	• podaje przykłady utworów reprezentujących poszczególne rodzaje literackie	• wyjaśnia związek materiału ikonicznego z informacjami podanymi w infoGRAFICE
Wisława Szymborska Nienawiść (fragment)	• wskazuje bohatera lirycznego utworu, rozpoznaje uosobienie jako poetycki sposób prezentacji bohatera, • zabiera głos w dyskusji na temat tolerancji	• wskazuje w tekście określenia nienawiści, nazywa wykorzystane środki poetyckie, • wymienia wartości przywołane w wierszu, które zostały przeciwstawione nienawiści, • bierze udział w dyskusji, argumentuje swoje zdanie	• wskazuje w tekście przenieśnię wykorzystane do prezentacji abstrakcyjnego pojęcia, wyjaśnia wynikające z nich znaczenia, • komentuje sposób, w jaki podmiot liryczny mówi o wartościach przeciwstawionych nienawiści, • wypowiedzi się, używając argumentów rzeczowych, logicznych, emocjonalnych	• wypowiedzi się na temat bohatera lirycznego utworu i poetyckich sposobów jego prezentacji, • rozpoznaje ironię jako sposób wypowiedziania się podmiotu lirycznego, wskazuje i komentuje cytaty ujawniające ironiczną postawę nadawcy, • wyjaśnia różnice między rodzajami argumentów, • prowadzi dyskusję
Pieter Bruegel (Starszy) Wieża Babel – Spotkania ze sztuką	• wyciąga elementy przedstawione na obrazie, • wie, że warstwa przedstawieniowa obrazu nawiązuje do fragmentu Biblii	• opisuje budowlę przedstawioną na obrazie, • wskazuje podobieństwa w warstwie przedstawieniowej między fragmentem Biblii i obrazem	• wskazuje elementy związane z budowlą, które mogą mieć znaczenia symboliczne; wyjaśnia te znaczenia, • wskazuje, jakie nowe znaczenia w stosunku do fragmentu Biblii wnosi dzieło malarskie	• analizuje środki języka malarskiego służące do eksponowania przenośnych znaczeń dzieła, • wyjaśnia kulturową symbolikę wieży Babel

<p>Piotr Stasiak <i>Człowiek z ekranu (fragmenty)</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada, jaką rolę w jego życiu zajmują media, • rozpoznaje podstawowe cechy kompozycyjne artykułu prasowego, • korzystając z wzoru, pisze artykuł 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady pozytywnego i negatywnego wpływu mediów na życie człowieka, • streszcza poszczególne części kompozycyjne artykułu, • pisze artykuł problemowy 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcie <i>globalna wioska</i>, • przytacza sformułowaną w artykule tezę; szereguje w punktach uzasadniające ją argumenty, • pisze artykuł zawierający komentarz dotyczący przedstawianych informacji 	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiada się na temat możliwości i zagrożeń związanych z rozwojem technologii informacyjnych, • wyjaśnia, dlaczego tekst ma charakter publicystyczny, • pisze artykuł problemowy zawierający komentarz i ocenę
<p>Adam Mickiewicz <i>Śmierć Pułkownika</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • zapoznaje się z informacjami na temat Emili Plater, • opisuje sytuację przedstawioną w utworze, • omawia budowę wiersza, • opisuje obraz E. Delacroix, poznaje pojęcie alegorii 	<ul style="list-style-type: none"> • prezentuje bohaterkę tekstu, wymienia jej ostatnie prośby, • charakteryzuje bohaterkę utworu, wyraża swoją opinię o niej, stara się podać argumenty, • wskazuje w utworze rymy, określa ich układ, • wie, co to jest alegoria, wskazuje alegorię wolności na obrazie E. Delacroix 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje sposób ukazania bohaterki tekstu, • określa symboliczne znaczenie gestów bohaterki, • wymienia użyte w tekście środki stylistyczne, • określa rodzaje użytych rymów, • ocenia postawę bohaterki, uzasadnia swoje zdanie, • wyjaśnia znaczenie alegorii ukazanej na obrazie 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, w jaki sposób A. Mickiewicz tworzy poetycką legendę Emili Plater, • określa symboliczne znaczenie gestów bohaterki, porównuje jej postawę z postaciami przywołanymi w utworze, • określa funkcję użytych w tekście środków stylistycznych, • omawia składniki rytmiczności tekstu, • wyjaśnia alegoryczne znaczenie sceny ukazanej na obrazie E. Delacroix, • porównuje obraz z tekstem literackim
<p>Adam Mickiewicz</p>	<ul style="list-style-type: none"> • sporządza plan 	<ul style="list-style-type: none"> • nadaje tytuły 	<ul style="list-style-type: none"> • określa środki językowe 	<ul style="list-style-type: none"> • wyodrębnia z tekstu

Reduta Ordona	<p>wydarzeń przedstawionych w utworze,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje fragmenty tekstu ukazujące walczące wojska, • wskazuje elementy świata, którym zostały przypisane barwy, • odtwarza treść pytań skierowanych do cara, • sprawdza w podanych źródłach informacje o Ordonie jako postaci historycznej 	<p>wyodrębnionym wydarzeniom,</p> <ul style="list-style-type: none"> • nazywa środki językowe zastosowane w tekście, • zestawia i porównuje elementy świata, które zostały przedstawione za pomocą barw, • określa, w jaki sposób został ukazany car, • przedstawia Ordona jako bohatera tekstu literackiego 	<p>użyte w tekście i wyjaśnia ich funkcję,</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje kontrast jako zasadę kompozycyjną służącą przedstawieniu obu walczących stron, odczytuje przypisane im wartościowanie, • wyjaśnia symboliczne znaczenie barw, • prezentuje postawę Polaków wobec cara, popiera swą wypowiedź cytatami, • porównuje Ordona jako postać historyczną i literacką, formułuje wnioski 	<p>części narracyjne, opisowe i refleksyjne,</p> <ul style="list-style-type: none"> • komentuje poetyckie sposoby tworzenia obrazów poetyckich, • wyjaśnia symbolikę występujących w tekście motywów, • rozpoznaje i nazywa uczucia związane z prezentowaniem cara i narodu polskiego, wyjaśnia ich źródła, • wyjaśnia cel kreowania poetyckiej legendy
<p>Karolina Lanckorońska <i>Wspomnienia wojenne</i> (fragment)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wydobywa z tekstu informacje związane z czasem i miejscem wspomnianych wydarzeń, • korzystając z wzoru, pisze opis sytuacji, • wie, że fragmenty tekstu prezentują świat rzeczywisty 	<ul style="list-style-type: none"> • wyciąga charakterystyczne dla opisywanej rzeczywistości wydarzenia, • pisze opis sytuacji, • rozpoznaje dokumentalny charakter tekstu; wyjaśnia, z czego on wynika 	<ul style="list-style-type: none"> • komentuje przebieg opisywanych wydarzeń, • tworzy opis sytuacji, stosuje zwroty eksponujące czas, • wyjaśnia, na czym polega wspomnieniowy charakter tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia realia wspomnianego we fragmencie świata, • tworzy opis sytuacji, dynamizuje wypowiedź, • dostrzega literacki charakter wspomnień, wskazuje i komentuje cytaty świadczące o literackości tekstu
<p>Atakujący i atakowani. Imiesłów przymiotnikowy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje w wypowiedzi imiesłowy przymiotnikowe (czynne i 	<ul style="list-style-type: none"> • przekształca zdania złożone w zdania pojedyncze, stosując 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy od czasowników imiesłowy przymiotnikowe czynne i 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje imiesłowy przymiotnikowe w wypowiedzi własnej,

	biernie)	imiesłowy przymiotnikowe	biernie, stosuje je w wypowiedzi	określa ich funkcję
Arkady Fiedler <i>Dywizjon 303</i>	<ul style="list-style-type: none"> • w podanych źródłach szuka informacji na zadany temat związany z lekturą, • rozpoznaje bohatera zbiorowego w utworze, • nazywa główne etapy bitwy o Anglię, • cytuje fragmenty tekstu, • podejmuje próby napisania wskazanych przez nauczyciela form pisemnych 	<ul style="list-style-type: none"> • prezentuje zebrane informacje na zadany temat związany z lekturą, • na podstawie tekstu opowiada, kiedy i w jakich okolicznościach został uformowany polski dywizjon lotniczy w Anglii, • opowiada przebieg wybranego etapu bitwy o Anglię, • zabiera głos w dyskusji, • pisze wskazane przez nauczyciela formy pisemne 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy album prezentujący zebrane informacje i ilustracje, • opowiada o dokonaniach pilotów z polskiego dywizjonu, • komentuje przebieg bitwy o Anglię, • bierze udział w dyskusji, podaje argumenty i cytuje fragmenty tekstu, • samodzielnie pisze wskazane przez nauczyciela formy pisemne 	<ul style="list-style-type: none"> • w wybranej funkcjonalnie formie prezentuje informacje na wybrany przez siebie temat związany z lekturą, • wyjaśnia, na czym polegało historyczne znaczenie walk polskich sił lotniczych w Anglii, • wyjaśnia znaczenie bitwy o Anglię dla Europy, • w dyskusji odwołuje się do samodzielnie zgromadzonych informacji, podsumowuje dyskusję, • pisze złożone formy pisemne
Miron Białoszewski <i>Pamiętnik z powstania warszawskiego</i> (fragmenty)	<ul style="list-style-type: none"> • wyodrębnia główne zdarzenia przedstawione w tekście, tytułuje je za pomocą równoważników zdań, • zapoznaje się z wirtualną ekspozycją Muzeum Powstania Warszawskiego, mówi o swoich wrażeniach, 	<ul style="list-style-type: none"> • wyodrębnia wydarzenia związane z działaniami wojskowymi, opisuje wygląd powstańców, • wymienia eksponaty wirtualnej ekspozycji Muzeum Powstania Warszawskiego budzące szczególne zainteresowanie, wyjaśnia 	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada o warunkach życia w powstańczej Warszawie, • ocenia obejrzaną wirtualną ekspozycję Muzeum Powstania Warszawskiego, • wskazuje i nazywa środki językowe charakterystyczne dla testu 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje zachowanie i postawy ludności cywilnej, • przedstawia argumenty uzasadniające potrzebę gromadzenia i chronienia historycznych pamiątek Powstania Warszawskiego, • formułuje wnioski

	<ul style="list-style-type: none"> • wie, czym są kolokwializmy; wskazuje ich przykłady w tekście M. Białoszewskiego, • wie, że tekst jest pamiętnikiem 	<ul style="list-style-type: none"> • dlaczego, • wyjaśnia rolę kolokwializmów w tekście M. Białoszewskiego, • wskazuje cechy gatunkowe tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> • M. Białoszewskiego, próbuje określić ich funkcję, • podaje charakterystyczne cechy gatunkowe pamiętnika 	<ul style="list-style-type: none"> • dotyczące języka i stylu tekstu M. Białoszewskiego, • porównuje tekst M. Białoszewskiego z fragmentami <i>Wspomnień wojennych</i> K. Lanckorońskiej, przedstawia wnioski
<p>Antoni Słonimski <i>Elegia miasteczek żydowskich</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • wypisuje z tekstu słowa związane z kulturą żydowską, korzystając z podanych źródeł wyjaśnia je, • wyjaśnia znaczenie słowa <i>Holocaust</i>, • wyszukuje w tekście nawiązania do kultury żydowskiej 	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza przedstawiony w wierszu obraz życia w żydowskim miasteczku, • wskazuje w tekście fragmenty mówiące o zagładzie narodu żydowskiego, • opisuje elementy typowego stroju żydowskiego 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje atmosferę panującą w prezentowanym świecie, przytacza i komentuje odpowiednie cytaty, • wyjaśnia metaforę kończącą utwór, • przygotowuje informacje na temat pisarzy i artystów żydowskiego pochodzenia 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia, jaką postawę przyjmuje osoba mówiąca wobec kultury żydowskiej, • komentuje poetycki obraz Holocaustu, • przygotowuje wypowiedź na temat korzyści wynikających ze współistnienia różnych kultur
<p>Jan Kochanowski <i>Treny</i> (I, V, VII, VIII)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje bohaterów lirycznych trenów, • wskazuje i nazywa podstawowe środki poetyckie, • wie, czym są eufemizmy, • wie, że tren jest gatunkiem lirycznym, • na podstawie wzoru 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia sytuację liryczną przedstawioną w trenach, • wskazuje i nazywa środki poetyckie, służące kreacji bohatera lirycznego oraz ukazaniu jego uczuć, • wyszukuje w tekście eufemizmy, 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje, przedstawia i charakteryzuje osobę mówiącą, • rozpoznaje środki poetyckie użyte w kolejnych trenach, omawia kompozycję utworów, • podaje przykłady eufemizmów, • wyjaśnia, dlaczego 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje adresatów kolejnych trenów, określa uczucia, emocje wyrażane zwrotami do nich, • omawia poetyckie sposoby kreacji świata w trenach, • wyjaśnia funkcję eufemizmów, • wyjaśnia, z czego

	układa tekst kondolencji	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie definicji wyjaśnia, czym cechuje się tren jako gatunek liryczny, układa tekst kondolencji 	utwory Kochanowskiego reprezentują tren jako gatunek liryki osobistej, <ul style="list-style-type: none"> układa tekst kondolencji, zawiera w nim informacje o zasługach zmarłej osoby 	wynika i na czym polega nowatorstwo trenów Kochanowskiego w stosunku do antycznej tradycji, <ul style="list-style-type: none"> układa tekst kondolencji zgodnie z wszystkimi wymogami tej formy wypowiedzi
Marian Hęnar <i>Ostatni tren (fragment)</i>	<ul style="list-style-type: none"> odtworza realia przedstawionej sytuacji, przypomina, jak gość uzasadniał propozycję skierowaną do Jana Kochanowskiego, w miarę swoich możliwości bierze udział w przygotowaniu słuchowiska radiowego 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia bohaterów, łączy ich z tradycją literacką, nazywa uczucia bohaterów ujawniające się w kolejnych wypowiedziach, bierze udział w przygotowaniu słuchowiska radiowego, określa sposób wypowiedziania kwestii przez bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia symbolikę postaci fantastycznej, wyjaśnia, w jaki sposób bohaterowie radzili sobie z własnymi uczuciami, opracowuje propozycję warstwy dźwiękowej do przygotowywanego słuchowiska radiowego 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia sposób i cel literackiego nawiązania, przedstawia możliwe decyzje Kochanowskiego, omawia ich pozytywne i negatywne skutki, na podstawie tekstu przygotowuje słuchowisko radiowe
Władysław Broniewski <i>Listy do córki (fragment), Obietnica</i>	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia tematykę listu, wskazuje w tekście zdrobnienia i zgrubienia, określa osobę mówiącą i adresata wypowiedzi lirycznej 	<ul style="list-style-type: none"> określa relacje ojca z córką, nazywa uczucia wyrażone w wierszu, wie, czym jest aluzja literacka 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia wartości cenne dla poety, określa funkcję zdrobnień i zgrubień, odczytuje intencje osoby mówiącej 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia relację ojca i córki, objaśnia sens użytych w wierszu metafor, ocenia, czy wiesz można nazwać „współczesnym trenem”
Eric-Emmanuel Schmitt <i>Oskar i pani Róża</i>	<ul style="list-style-type: none"> krótko przedstawia narratora-bohatera, 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia i charakteryzuje osoby, z 	<ul style="list-style-type: none"> relacjonuje, jak zmienia się samopoczucie bohatera 	<ul style="list-style-type: none"> komentuje, co zawdzięcza bohater

(Fragmenty)	<ul style="list-style-type: none"> • krótko odtwarza treść kolejnych listów pisanych przez bohatera 	<p>Którymi spotyka się bohater,</p> <ul style="list-style-type: none"> • uogólnia treść kolejnych listów 	<p>pod wpływem spotkań z innymi ludźmi,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego bohater wybrał Boga na adresata swoich listów 	<p>rozmowom z panią Różą,</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostreżega filozoficzne uogólnienia w wypowiedziach bohaterów, próbuje je komentować ze swojego punktu widzenia
<p>Mając lat dziesięć, przeżywszy lat sto... Imiesłów przysłówkowy. Imiesłowny równoważnik zdania</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje imiesłowy przysłówkowe (współczesne i uprzednie) w wypowiedzi, stara się stworzyć według wzoru imiesłowny równoważnik zdania 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie stosuje imiesłowy przysłówkowe w swoich wypowiedziach, • tworzy imiesłowny równoważnik zdania, • stara się zachować poprawną interpunkcję 	<ul style="list-style-type: none"> • przekształca zdania w wypowiedzenia złożone z imiesłownym równoważnikiem zdania, • na ogół poprawnie stosuje imiesłowny równoważnik zdania, • zachowuje poprawną interpunkcję 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie i funkcjonalnie stosuje imiesłowy przysłówkowy i wypowiedzenia złożone z imiesłownym równoważnikiem zdania, • wyjaśnia zasady tworzenia imiesłownego równoważnika zdania, • zachowuje zasady interpunkcji
<p>Jan Twardowski<i>Śpieszmy się</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • uzupełnia tekst znakami interpunkcyjnymi, proponuje głosową interpretację wiersza, • wskazuje w tekście wyrażenia o charakterze przeciwstawień 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje w tekście kluczowe słowa, uzasadnia swój wybór, • wyodrębnia obrazy poetyckie, objaśnia ich zawartość treściową 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje wstępne hipotezy interpretacyjne, • wyjaśnia znaczenia wynikające z zastosowanych przeciwstawień 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje w tekście sformułowania o charakterze aforyzmu, komentuje je, • komentuje, w jaki sposób poeta mówi o śmierci
<p>Jan Lechoń*** [<i>Pytasz, co w moim życiu!</i>]</p>	<ul style="list-style-type: none"> • określa temat tekstu poetyckiego, • wybiera z listy ważne dla siebie wartości 	<ul style="list-style-type: none"> • wyszukuje w tekście fragmenty zawierające refleksje na temat życia, • wymienia ważne dla 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje siłę miłości i śmierci ukazanych w wierszu, • hierarchizuje wartości, 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia symboliczne znaczenie kolorów użytych w utworze, • formułuje wnioski na

		<p>siebie wartości</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje w utworze motyw miłości i śmierci 	<p>temat utworzonej piramidy wartości,</p> <ul style="list-style-type: none"> • na podstawie tekstu objaśnia związek między miłością i śmiercią
<p>Ernest Hemingway <i>Stary człowiek i morze</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • relacjonuje kolejne etapy walki bohatera z marlinem, • przedstawia głównego bohatera, opisuje jego wygląd, • wskazuje fragmenty opisowe w tekście, ustala ich tematykę, • wypisuje z tekstu zdania o charakterze sentencji 	<ul style="list-style-type: none"> • relacjonuje w czasie teraźniejszym przebieg walki bohatera z marlinem, • wymienia cechy charakteru głównego bohatera, przywołuje potwierdzające je sytuacje, • analizuje fragmenty opisowe utworu, • przedstawia swoje rozumienie sentencji zawartych w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> • relacjonuje przebieg zmagañ bohatera z marlinem, eksponuje emocje i uczucia, • tworzy psychologiczny portret głównego bohatera, • analizuje i komentuje fragmenty opisowe utworu, • komentuje sentencje zawarte w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia metaforyczny sens walki bohatera z marlinem, • określa motywy postępowania głównego bohatera, komentuje je i ocenia, • ustala przenośne znaczenia wynikające z fragmentów opisowych utworu, • uogólnia refleksje związane ze znaczeniami wynikającymi z sentencji

KRYTERIA OGÓLNE

WYMAGANIA				
Zakres	KONIECZNE (ocena: dopuszczający)	PODSTAWOWE (ocena: dostateczny)	ROZSZERZONE (ocena: dobry)	DOPELNIĄCE (ocena: bardzo dobry)
UCZEŃ:				
KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE	<ul style="list-style-type: none"> • klasyfikuje czytany utwór jako należący do <i>epiki, liryki</i> lub <i>dramatu</i>, • zna podstawowe pojęcia związane z utworami epickimi, lirycznymi i dramatycznymi, • wie, że istnieją gatunki literackie (w tym: <i>paniełnik, komedia, fraszka, tren, ballada, epopeja</i>), odróżnia je od rodzajów literackich, • wie, że język utworu literackiego cechuje się obecnością różnych środków stylistycznych, • zauważa związek problematyki utworów literackich z życiem i uniwersalnymi wartościami, • wiąże czytany utwór ze wskazanym przez nauczyciela kontekstem, • wymienia elementy 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje podstawowe cechy tekstów epickich, lirycznych i dramatycznych, odnajduje je w czytanych utworach, • stara się posługiwać terminologią związaną z utworami epickimi, lirycznymi i dramatycznymi, • stara się posługiwać nazwami gatunków literackich, wskazuje utwory należące do tych gatunków, • wyszukuje w tekście literackim użytych środków językowych, stara się je nazwać, • wskazuje związek problematyki utworów literackich z życiem, opisuje wartości, do których odwołuje się utwór, • zapoznaje się ze 	<ul style="list-style-type: none"> • określa cechy charakterystyczne rodzajów literackich, wskazuje je w czytanych utworach, • posługuje się terminologią związaną z analizą utworów epickich, lirycznych i dramatycznych, • wymienia cechy gatunkowe omawianych utworów, nazywa gatunki, • rozpoznaje w tekście literackim użyte środki językowe (w tym: <i>eufemizm, porównanie homeryckie, imokacje, symbol, alegorie</i>), próbuje określić ich funkcję, zauważa wartości estetyczne poznawanych utworów, • określa problematykę egzystencjalną tekstów, nazywa wartości 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia różnice między poszczególnymi rodzajami, omawia cechy utworów synkretycznych, • poprawnie posługuje się terminologią związaną z analizą i interpretacją utworów epickich, lirycznych i dramatycznych, • poprawnie posługuje się nazwami gatunków, omawia cechy gatunkowe czytanych utworów, • wskazuje funkcję użytych w tekście literackim środków językowych oraz określa wartości estetyczne poznawanych tekstów literackich, • poddaje refleksji problematykę egzystencjalną w poznawanych tekstach, hierarchizuje wartości, do

	<p>warstwypredstawieniowej dzieła sztuki,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyszukuje w tekście wskazane informacje, stara się porządkować zgrupowany materiał, • czyta fragmenty tekstów publicystycznych i popularnonaukowych, • rozpoznaje wskazany przez nauczyciela tekst jako artykuł prasowy, • zauważa we wskazanym przez nauczyciela tekstach współczesnej kultury popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków kulturowych 	<p>wskazanym przez nauczyciela kontekstem utworu, stara się powiązać temat historii i kultury,</p> <ul style="list-style-type: none"> • komentuje warstwę przedstawieniową dzieła sztuki, zwraca uwagę na wartość estetyczną tekstów kultury, • wyszukuje w tekście informacje różnego typu, cytuje fragmenty tekstu, • klasyfikuje poznawany tekst jako literacki, publicystyczny lub popularnonaukowy, • rozpoznaje gatunki dziennikarskie (w tym: <i>wywiad</i> i <i>artykuł</i>), • znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków kulturowych 	<p>uniwersalne, do których odwołuje się twórca,</p> <ul style="list-style-type: none"> • odczytuje utwór, wykorzystując wybrane konteksty oraz elementy wiedzy o historii i kulturze, • rozpoznaje znaczenia nadane dzieła sztuki, wskazuje elementy symboliczne, rozpoznaje wartość estetyczną tekstów kultury, • wydobycia i porządkuje istotne informacje w zależności od ich funkcji w przekazie, • wyszukuje i porządkuje cytaty, • wskazuje różnice między literaturą piękną a innymi rodzajami piśmiennictwa, • zna podstawowe cechy gatunków dziennikarskich (<i>wywiad</i>, <i>artykuł</i>), • znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków kulturowych 	<p>których odwołuje się twórca,</p> <ul style="list-style-type: none"> • interpretuje utwór, wykorzystując potrzebne konteksty oraz elementy wiedzy o historii i kulturze, • wyjaśnia rolę środków języka malarskiego w tworzeniu znaczeń obrazu, interpretuje dzieło sztuki, określa wartości estetyczne tekstów kultury, • tworzo wykorzystuje informacje z tekstu we własnej pracy, • funkcjonalnie łączy cytaty do wypowiedzi, • określa funkcje literatury pięknej, literatury popularnonaukowej i publicystyki, • samodzielnie określa cechy gatunków dziennikarskich (<i>wywiad</i>, <i>artykuł</i>), • analizuje zauważone w tekstach współczesnej kultury popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków
--	---	--	--	--

				<p>kulturowych, opisuje sposób nawiązania do nich</p>
<p>KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE</p>	<ul style="list-style-type: none"> • komunikuje się z innymi w sposób werbalny i niewerbalny, • zauważa różnice między wymową a pisownią wyrazów, • poprawnie akcentuje wyrazy ze stałym akcentem, • rozpoznaje wyrazy podstawowe i pochodne, rodzinę wyrazów, tworzy wyrazy pochodne według wzoru, • rozróżnia odmienne i nieodmienne części mowy, w tym imiesłowu, • tworzy według wzoru imiesłowowy równoważnik zdania, • zna podstawowe skróty i skrótowce, używa ich w wypowiedzi, • stara się dostosować styl do tworzonej wypowiedzi, 	<ul style="list-style-type: none"> • świadomie używa języka jako narzędzia komunikowania się, • poprawnie zapisuje wyrazy, w których występują różnice między wymową a pisownią, • poprawnie akcentuje większość wyrazów, • dzieli proste wyrazy na podstawę słowotwórczą i formant, rozpoznaje wyrazy pokrewne, • rozpoznaje rodzaje imiesłów, • tworzy imiesłowowy równoważnik zdania, • podaje znaczenie powszechnie używanych skrótów i skrótowców, • zauważa różnicowanie stylistyczne wypowiedzi, dostosowuje styl do formy wypowiedzi, 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie znaczenie języka w procesie komunikacji, • poprawnie stosuje różne sposoby zapisywania głosek, • rozpoznaje podstawowe rodzaje zjawisk fonetycznych, • poprawnie akcentuje wszystkie wyrazy, • rozpoznaje i używa różne rodzaje formantów, poprawnie analizuje budowę słowotwórczą wyrazu, • rozumie zasady tworzenia imiesłów, • przekształca imiesłowowy równoważnik zdania na zdanie złożone i odwrotnie, • używa poprawnych form skrótów i 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie, na czym polega twórczy i sprawczy charakter działań językowych, • rozumie zjawiska fonetyczne związane z różnicami między wymową a pisownią wyrazów, • poprawnie akcentuje wszystkie wyrazy, stosuje w wypowiedzi odpowiednią intonację zdaniową, • odróżnia rdzeń od podstawy słowotwórczej, tworzy rozbudowane rodziny wyrazów i analizuje strukturę wyrazów pochodnych, • wyjaśnia zasady tworzenia i odmiany imiesłów, • poprawnie stosuje imiesłowowy

	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje podstawowe zasady etykiety językowej, • nie popełnia błędów zakłócających komunikację językową, stara się pisać poprawnie pod względem ortograficznym i interpunkcyjnym 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje zasady etykiety językowej, • pisze zgodnie z podstawowymi normami poprawności językowej, ortograficznej i interpunkcyjnej 	<ul style="list-style-type: none"> • skrótówco w, • rozpoznaje różne style, różnicuje stylistycznie swoje wypowiedzi, • świadomie stosuje w wypowiedziach zasady etykiety językowej, • pisze zgodnie z normami poprawności językowej, ortograficznej i interpunkcyjnej, stara się poprawiać błędy 	<ul style="list-style-type: none"> • równoważnik zdania i rozumnie jego funkcje, • określa funkcję skrótów i skrótowców, poprawnie ich używa, • poprawnie używa różne style wypowiedzi i je rozpoznaje, • wyjaśnia zasady etykiety językowej, • pisze poprawnie, zauważa popełnione błędy językowe, ortograficzne i interpunkcyjne oraz dokonuje ich autokorekty
<p>Tworzenie wypowiedzi</p>	<ul style="list-style-type: none"> • krótko wypowiada się ustnie na podany temat, • stara się używać prostych środków retorycznych, • z pomocą nauczyciela redaguje plan wypowiedzi, • pisze według podanego wzoru, z pomocą nauczyciela, poznane formy wypowiedzi, w tym: recenzję, rozprawkę, przemówienie, wywiad • stosuje akapity, • formuluje prostą tezę, • wyraża własne zdanie i 	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiada się ustnie, zachowuje wewnętrzną logikę wypowiedzi, używa środków retorycznych, • gromadzi materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi, pisze plan wypowiedzi, • pisze poznane formy wypowiedzi, w tym: recenzję, rozprawkę, przemówienie, wywiad, starając się zachować wyznaczniki gatunku, • stosuje akapity 	<ul style="list-style-type: none"> • zaznaczające trójdziałną 	<ul style="list-style-type: none"> • zaznaczające trójdziałną

	<p>stara się je uzasadnić,</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rzeczowe argumenty w dyskusji na temat problemów znanych z codziennego życia, • stara się podać przykłady ilustrujące argumenty, • z pomocą nauczyciela podejmuje próby wnioskowania, • rozpoznaje w tekstach reklamowych niektóre środki perswazji i manipulacji, • zna i stosuje podstawowe zasady etyki wypowiedzi, • podejmuje próby przekształceń tekstu cudzego (skraca, streszcza), • formułuje pytania dotyczące warstwy przedstawieniowej utworu, • głośno czyta i recytuje teksty, zachowując podstawowe zasady wymowy 	<p>budowę pracy,</p> <ul style="list-style-type: none"> • formułuje tezę, wie, czym jest hipoteza, • wyraża i uzasadnia własne zdanie, używając prostej argumentacji, • przedstawia rzeczowe i emocjonalne argumenty w dyskusji na temat znanych mu z doświadczenia problemów, • podaje przykłady ilustrujące argumenty, • formułuje proste wnioski, • rozpoznaje w tekstach reklamowych podstawowe środki perswazji i manipulacji, • zna i stosuje podstawowe zasady etyki wypowiedzi, • podejmuje samodzielne próby przekształceń tekstu cudzego (skraca, streszcza, rozbudowuje), • formułuje pytania związane z dosłownymi znaczeniami utworu, • głośno, płynnie czyta i recytuje teksty, <p>przestrzega zasad intonacji</p>	<p>spójne całości myślowe,</p> <ul style="list-style-type: none"> • formułuje tezę i hipotezę, • wyraża i uzasadnia własne zdanie, używając właściwych argumentów, • przedstawia argumenty w dyskusji dotyczącej tekstu literackiego, • podaje odpowiednie przykłady ilustrujące argumenty, • formułuje wnioski wynikające z argumentacji, • rozpoznaje w tekstach reklamowych użyte środki perswazji i manipulacji, • zna i stosuje podstawowe zasady etyki wypowiedzi, • dokonuje przekształceń tekstu cudzego (skraca, streszcza, rozbudowuje), • formułuje pytania związane z przenośnymi znaczeniami utworu, • głośno czyta i recytuje teksty, dobierając odpowiednie tempo i intonację 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie pisze poznane formy wypowiedzi, w tym: recenzję, rozprawkę, przemówienie, wywiad, stosując odpowiednie zasady kompozycji i zachowując zasady spójności językowej, • stosuje rytm akapitowy, • samodzielnie formułuje tezę i hipotezę, • swobodnie wyraża i uzasadnia własne zdanie, używając różnorodnych argumentów, • podaje celne i różnorodne przykłady ilustrujące argumenty, • podsumowuje rozważania, samodzielnie formułuje wnioski, • rozpoznaje w tekstach reklamowych środki perswazji i manipulacji, wskazuje ich funkcje, • zna i stosuje podstawowe zasady etyki wypowiedzi, • samodzielnie dokonuje przekształceń tekstu cudzego (skraca, streszcza, rozbudowuje),
--	--	--	--	--

		zdaniowej		<ul style="list-style-type: none"> • formułuje pytania problemowe dotyczące wszystkich składników utworu, • interpretuje głosowo utwor
SAMOKSZTAŁCENIE	<ul style="list-style-type: none"> • korzysta, z poszanowaniem praw autorskich, z różnych źródeł informacji wskazanych przez nauczyciela, • rozwija nawyk systematycznego uczenia się, • uczestniczy w pracy grupowej, współpracuje z innymi w realizacji projektów edukacyjnych, • uczestniczy w programowych wyjściach o charakterze kulturalnym 	<ul style="list-style-type: none"> • korzysta, z poszanowaniem własności intelektualnej, z różnych źródeł informacji, • uczy się systematycznie, • uczestniczy w projektach edukacyjnych, • podejmuje próby prezentowania przygotowanego materiału, • rozwija umiejętność krytycznego myślenia, wyraża swoje zdanie, • uczestniczy w wybranych wydarzeniach kulturalnych w swoim regionie 	<ul style="list-style-type: none"> • korzysta z samodzielnie wybranych źródeł informacji, szanując cudzą własność intelektualną, • rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania, • stara się myśleć krytycznie, wyraża opinie, • aktywnie realizuje projekty, prezentuje efekty pracy indywidualnej lub grupowej, • uczestniczy w życiu kulturalnym swojego regionu 	<ul style="list-style-type: none"> • pogłębia swoją wiedzę przedmiotową, korzystając zretehnie, z poszanowaniem własności intelektualnej, z różnych źródeł informacji, • rozwija nawyk krytycznego myślenia i formułowania opinii, • bierze udział w konkursach, wykładach, pracach kół przedmiotowych itp. • aktywnie uczestniczy w życiu kulturalnym swojego regionu

Ocenę **celującą** otrzymuje uczeń, którego osiągnięcia w znacznym stopniu wykraczają poza wymagania dopelniające. Jego praca cechuje się samodzielnością i kreatywnością. Prezentuje wysoki poziom wiedzy i erudycji interdyscyplinarnej. Świadomie i funkcjonalnie posługuje się bogatym

słownictwem terminologicznym. Samodzielnie analizuje i interpretuje teksty literatury pięknej, literatury faktu. Czyta, rozumie i wykorzystuje w swojej pracy teksty popularyzatorskie i naukowe. Potrafi analizować i interpretować dzieła malarskie z uwzględnieniem specyfiki środków języka malarskiego. Formułuje problemy, proponuje sposoby ich rozwiązania. Z zaangażowaniem podejmuje się realizacji projektów edukacyjnych, występuje w roli lidera grupy. Tworzy bezbłędne wypowiedzi ustne i pisemne. Odnosi sukcesy w konkursach przedmiotowych, publikuje swoje teksty.

Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń, którego wyniki nie osiągają poziomu wymagań koniecznych, w związku z tym nie jest w stanie wykonać, nawet z pomocą nauczyciela, zadań o niewielkim stopniu trudności. Brak aktywności w dążeniu do zdobycia wiedzy i umiejętności wyklucza osiągnięcie nawet minimalnego postępu.